

Varsinais-Suomen käräjäoikeus

Käräjäoikeuden menettely asianosaistietojen tallentamisessa

ASIAN VIREILLETULO

Päätin tutkia omana aloitteenani Varsinais-Suomen käräjäoikeuden menettelyä asiakirjojen toimittamisessa. Helsingin Sanomissa 29.4.2024 julkaistun artikkelin <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000010376673.html> perusteella käräjäoikeus on toimittanut henkilöä koskevan päätöksen tiedoksi toiselle saman nimiselle henkilölle, jota päätös ei koskenut, vaikka väärästä vastaanottajasta oli jo aiemmin ilmoitettu käräjäoikeuteen.

SELVITYS

Varsinais-Suomen käräjäoikeuden laamanni on 29.5.2024 antanut häneltä asiassa pyytämäni selvityksen.

Selvityksen mukaan käräjäoikeuden kansliassa avioeroasian osapuolen sähköpostiosoite on kirjattu virheellisesti käräjäoikeuden asianhallintajärjestelmään (AIPA). Ilmoitus avioeroasian harkinta-ajasta on lähetetty asianhallintajärjestelmästä 21.9.2023 väärään sähköpostiosoitteeseen.

Laamannin selvityksen mukaan asianhallintajärjestelmästä ei löydy merkintää siitä, että henkilö, jolle ilmoitus on virheellisesti lähetetty, olisi ilmoittanut saamastaan viestistä. Käräjäoikeuden laamannin mukaan asianhallintajärjestelmään jäänyt virheellinen sähköpostiosoite johtuneen jonkinasteisesta huolimattomuudesta kiireen keskellä.

Avioeropäätös on annettu ja lähetetty 22.4.2024 asianhallintajärjestelmään jääneen virheen vuoksi taas väärään sähköpostiosoitteeseen. Henkilö, jolle päätös on virheellisesti lähetetty, on joutunut huomauttamaan asiasta, ja kärjäsihteeri on huomioinut viestin.

Kärjäoikeuden tietosuojavastaavan hallintojohtajan tietoon asia on tullut Helsingin Sanomien toimittajan yhteydenotolla 25.4.2024. Tämän jälkeen kärjäoikeudesta on oltu yhteydessä sekä avioeron hakijaan sekä henkilöön, jolle ilmoitus ja päätös on virheellisesti toimitettu, ilmoitettu tapahtuneesta ja pahoiteltu sitä.

Väärään sähköpostiosoitteeseen toimitetut asiakirjat ovat olleet julkisia. Asiakirjat eivät ole sisältäneet henkilötunnuksia tai osoitetietoja. Tietosuojavastaava on arvioinut, ettei tapauksessa ole tapahtunut sellaista tietosuojaloukkausta, josta olisi ollut tehtävä ilmoitus tietosuojavaltuutetun toimistoon.

Tapahtuman jälkeen kärjäoikeuden henkilökuntaa on muistutettu erityisestä huolellisuudesta yhteystietojen kirjaamisessa asiankäsittelyjärjestelmään. Laamannin selvityksen mukaan myös tietosuojaloukkausprosessi on tarkoitus käydä uudestaan läpi henkilökunnan kanssa.

Laamanni on selvityksessään todennut, että Helsingin Sanomien artikkelissa on vielä kerrottu, että kärjäoikeuden viesteistä on puuttunut luottamuksellisuusilmoitus. Tämä oli tullut yllätyksenä myös kärjäoikeudelle. Selvityksen mukaan asian käsittelijä ei pysty tältä osin muokkaamaan asianhallintajärjestelmästä lähetettäviä sähköpostiviestejä, vaan ne ovat AIPA-hankkeen muotoilemia. Asiasta on oltu välittömästi yhteydessä hankkeeseen ja pyydetty luottamuksellisuusilmoituksen lisäämistä asiakirjapohjiin.

RATKAISU

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tulee muun ohella valvoa, että tuomioistuimet noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa.

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 25 §:n mukaan tiedonhallintayksikön on ylläpidettävä viranomaisen käsittelyssä olevista ja olleista asioista asiarekisteriä, johon rekisteröidään asiaa, asiankäsittelyä ja asiakirjoja koskevat tiedot.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) 33 artiklan 1. kohdan mukaan, jos tapahtuu henkilötietojen tietoturvaloukkaus, rekisterinpitäjän on ilmoitettava siitä ilman aiheetonta viivytystä ja mahdollisuuksien mukaan 72 tunnin kuluessa sen ilmitulosta 55 artiklan mukaisesti toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle, paitsi jos henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta ei todennäköisesti aiheudu luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvaa riskiä.

Selvityksen perusteella avioeroasian osapuolen prosessiosoite on huolimattomuudesta kirjattu virheellisesti kärjäoikeuden asianhallintajärjestelmään, jonka vuoksi ilmoitus harkinta-ajasta sekä avioeropäätös on toimitettu väärälle henkilölle. Väärään sähköpostiosoitteeseen toimitetut asiakirjat ovat olleet julkisia eivätkä ole sisältäneet nimen lisäksi muita henkilötietoja. Kärjäoikeuden tietosuojavastaava on arvioinut, että tapauksessa ei ole tapahtunut sellaista tietosuojaloukkausta, josta olisi ollut tehtävä ilmoitus tietosuojavaltuutetun toimistoon.

Virheellisen prosessiosoitteen kirjaamisen seurauksena asiassa on aiheutunut riski henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta kärjäoikeuden toimitettua asiakirjoja väärälle henkilölle. Selvityksen perusteella kärjäoikeus on ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin mahdollisen henkilötietojen tietoturvaloukkauksen arvioinnissa. Katson kärjäoikeuden kuitenkin menetelleen huolimattomasti asianosaistietojen kirjaamisessa asianhallintajärjestelmään.

Laamannin selvityksen mukaan asian käsittelijä ei pysty muokkaamaan asianhallintajärjestelmästä lähetettäviä sähköpostiviestejä, vaan ne ovat AIPA-hankkeen muotoilemia. Kärjäoikeudesta on oltu yhteydessä AIPA-hankkeeseen ja pyydetty luottamuksellisuusilmoituksen lisäämistä asiakirjakirjapohjiin.

Olen toimittanut 3.4.2025 tuomioistuinten käytössä olevien tietojärjestelmien kehittämistä koskevan päätökseni (OKV/2521/70/2022) tiedoksi Tuomioistuinvirastolle hyödynnettäväksi AIPAJärjestelmää edelleen kehitettäessä ja pyytänyt virastoa viimeistään 31.10.2025 ilmoittamaan järjestelmän kehittämistoimista.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän Varsinais-Suomen kärjäoikeuden huomiota huolellisuuteen kärjäoikeudelle saapuvien asioiden kirjaamisessa asianhallintajärjestelmään.

Lähetän tämän päätökseni Tuomioistuinvirastolle tiedoksi ja pyydän ilmoittamaan asiassa OKV/2521/70/2022 toimitetun pyynnön yhteydessä toimenpiteistä myös luottamuksellisuusilmoituksen osalta.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Liisamari Herala